

KIÁLLITÁSI ÉRTESÍTŐ.

Előfizetési ára:

A kiállítás tartamára 2 frt.
Egyes szám 2 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben
s a dohányüzletben.

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMENY- S ÁLLATKIÁLLITÁS

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK NAPONKÉNT.

Hirdetési árak:

10-szeri hirdetésnél 1 hasábon
1 pett sor . . . . . 5 kr.
5-szeri hirdetésnél . . . . . 6 kr.
1-szeri hirdetésnél . . . . . 8 kr.
Minden hirdetéshez 30 kr.
bélyegdíj fizetendő.

Szerkesztőség:

Király-utca 14. sz.

Szerkesztik és kiadják:

Faller Mihály,
Haksch Lajos,

Lenkel Lajos,
Várady Ferencz.

Kiadóhivatal:

Király-utca 14. sz.

Pártoljuk a művészetet.

Pécsen, 1888. augusztus 22.

A pécsi kiállításnak számos kiválóan sikerült részlete között van egy, melyet bátran a kiállítás gyöngyének nevezhetünk el. Az országos képzőművészeti társulat vándorkiállítása ez, mely a belvárosi népiskola egyik emeleti termében s azon kívül a folyosón van elhelyezve, mintegy ez által is jelezve azt, hogy e kiállítás kitör a keretből, melybe illesztett s hatása — a szűk korlátokat messze túlszárnyalva, szétárad a szellem óriás birodalmában, nemésítő, világító, jótékonyan melegítő sugaraival bearanyozva annak minden zegét-zugát.

Nagynevű mesterektől, már megismosodott, vagy még csak kezdő tehetségektől 119 festményt tartalmaz e kiállítás, melynek szemlélete a legtisztább gyönyörrel tölti el a lelket, de büszkeséggel is egyuttal, mert e festményekről — látjuk, érezzük — a magyar nemzeti művészet dicsősége sugárzik le reánk, azé a művészeté, mely még ez előtt pár évtizeddel csak a régi kor töredékes emlékeiből állott, ma azonban már mesteri alkotásaival egész képtárakat tölt meg s diadalmas zászlaját Európa legműveltebb, legnagyobb népei között, sőt még a tengeren túl is meghordozá, tiszteletet, elismerést, dicsőséget szerezve mindenütt a magyar nemzetnek.

A magyar művészet e sikere páratlan. És e siker jelentőségét még fokozza azon körülmény, hogy kezdetben minden alapok

hiányában, minden pártolás nélkül, sőt mondhatjuk: a legkedvezőtlenebb viszonyok között kellett küzdenie. Az alkotmányos élet följúlásával azonban változott a helyzet. A kormány és a törvényhozás tudatára ébredtek kötelességöknek és állami segélyben részesítik a művészetet, melynek a koronás király legnagyobb és legbökezübb macenása s kiknek együttes buzgólkodásával nemzeti művészetünk mai magas színvonalára emelkedett.

Mert a művészetnek pártolás kell! A lángész nem mindig születik palotákban, sőt legtöbbszörre szalmás viskóban lát napvilágot. Az isteni szikrát, a teremtő erőt többnyire a nélkülözések dermesztő vasmarka tartja lefogva, a melylyel a lángész törhetetlen akarata, erélye, hivatottságának érzete kétségbeesett tusát folytat, mely tusában — pártolás nélkül — vagy elvérzik, magával vivén a sirba az örök igazság egy-egy részletét, talán egy egész új eszmevilágot, vagy pedig — kedvező körülmények között — diadalra jut s műremek alkotásaival gazdagítja a világegyetem kincseit.

A pártolás tehát oly nélkülözhetetlen eleme a művészetnek, mint az embernek a levegő, virágnak a napsugár. E nélkül élhet ugyan egy darabig, de végre is elcsenévészedik. És midőn e pártolást hangsúlyozzuk és a közönség szívére kötjük, lehetetlen, hogy föl ne emeljük szavunkat azon meg gondolatlan szokás, hazafiatlan pazarlás ellen, melylyel csaknem egész középosztályunk

vádolható, amiért lakberendezéseiknél, melyek képek, festmények nélkül ma már nem képzelhetők, külföldi származású, gyárilag előállított olajnyomatokkal és metszetekkel akgatják tele falikat, a helyett, hogy hazai művészek festményeit, rajzait szereznek be, nem gondolva meg, hogy pazarlásuk kétszeres, mert először pénzüket külföldi portékára fecsérlik, másodsor e festmények, rajzok semmi belbecsrel nem bírnak.

Egy hibájok mindenesetre van az eredeti festményeknek s ez az, hogy sokba kerülnek. Kisebb vagyonu ember nem teheti, hogy egy-egy képért százakat, vagy épen ezeket áldozzon. De ez a hiba is csak látzólagos, amennyiben csak az óriási nagy képek és a legelső rangú művészek festményei oly drágák: kisebb festmények és kisebb nevű művészek művei könnyen megfizethetők.

Ami pedig specialiter a pécsi kiállítás, jobban mondva: a képzőművészeti vándorkiállítás festményeit illeti, azoknak ára — az igazat megvallva — meglehetősen magas; mi azonban bizonyosra vesszük, hogy e festmények a kitett áron alul is megszerezhetők; csak lássák a festők a komoly vásárlási kedvet. Mert senki sem fest szívesen az atelier számára s a mi fő: a művész, ha elhalmozák megrendelésekkel, sokkal szerényebb feltételek mellett dolgozhatnak, mint ha saját jószántából, évenként néhány műalkotást terem meg.

Ne csak bámuljunk tehát képzőművésze-

TÁRGY.

A Rácsváros X. kerülete által 2946-ban rendezett világkiállítás katalógusából.

I. csoport. Mezőgazdaság.

1. Termógép. Tetszés szerint belé dobott magot azonnal kifejlett növényt vehet ki az ember. Kiállítja a pécsi műegyetem gépészeti szakfolyamának kísérleti állomása. Ára potom 250,000 magyar értékű forint, tehát a kisbirtokosok által is könnyen beszerezhető.

2. Marhatrágya-gép. Ma, hol a földet épen csak a tenyészmag termelésére használjuk s a szarvasmarha-állomány elavult intézmény, rendkívül fontos és nélkülözhetetlen. A gép produktuma semmiben sem különbözik a mult századok istállótrágyájától, még a legyek is rászállanak. A magas baranyai földmívelési miniszterium 2 milliórd sz. alatt kelt leiratában melegen ajánlja.

3. Dynamo-elektrikus eke. Mai gazdasági viszonyaink mellett korlátolt alkalmazottságú, de minthogy vele a föld bensejének melegebb és lágyabb részeit fölszínre hozhatjuk, földmívelésin kívül más célra is (pl. tüzelő anyag takarítására) használható. Zichy Aladár polgár 8 éves fiának találmánya.

4. Időgép. Módosított alak, mely ránk nézve ugyan nem bír oly fontossággal, mint birt volna szerény igényű mult évezredben, mely még

függött az időjárás szeszélyétől, de kisebb tökéletességű gazdaságokba ajánlható. Egy négyzet mértföld területre szabályozza nemcsak az időjárást, hanem pl. az eső mennyiségét és kémiai összetételét is, és lehetővé teszi a vegetációnak évenként tetszés szerinti ismétlését, a mennyiben augusztusban hólepet és januárban a kokosz-dió érését létesítheti. Hazánk legnyugatibb provinciájának fővárosából, az egykor híres Párisból küldetett be.

5. Animális termények gépezete. Annyiban tökéletesebb a régi formánál, mert az állatokat nem egészben gyártja, hanem elkülönözve és finomítva nyújtja a bőrt, zsírt, húst, gyapjút stb. Megvételét nem ajánljuk, mert a gép radikális tökéletesítésére van kilátás.

II. csoport. Közlekedés.

1. Aethergömb teherszállításra. Csak most látszik nevetségesnek dédapáink próbálgatása az általok u. n. léghajókkal. A súlytalan aether — annak idején még csak hypothetikus anyag — még soha sem alkalmaztatott oly tiszta minőségben, mint e gépnél, mely ez által elért könnyűségénél fogva — bár a gömb csak egy köbméternyi térfogatú — a legnagyobb terheket képes szállítani. A segédeszközök, melyek minden veszélyt kizárnak, a régiebbek. Az aether ily tisztaságát a feltaláló — ki nevét nem engedi említeni s a jóvedelmet közművelődési célokra ajánlotta föl — csak az általa megtalált 2432-ik vegytani elem, az általa ugynevezett ib-vil-kén-véreny segítségével érthette el.

2. Kémiai hajó gyorsszállításra. Vegyfolyamatok képezik itt a hajtó erőt. A most készülő szaharai beltengeren — mely által Afrika teljes civilizálására van alapos kilátás — nagy sikerrel próbálták ki. Fekete Mór néger világpolgártársunk találmánya.

3. Volapük vasút. Ha ráül valaki, a világ bármely részére viszi, a hova áhítozik; a kaji és nemzeti korlátok teljes megszüntetését czélozza, mert hát: menade bal, püki bal. Csak kevés évezreddel tartjuk korainak az eszmét.

4. Telelog. A gondolatoknak mérhetetlen távolságra való eljuttatására szolgál érzéki közlés nélkül. A régi szerkezet módosítása abban áll, hogy most már csak a helyes gondolatokat szállítja, a helyteleneket elhagyja. A mi vidékünkre ezért a régi alakot ajánljuk.

5. Távsajtó. A különböző világrészekben megjelenő lapok gyors és pontos közlésére szolgál, a mennyiben a kész lapot képestől, mindenestől a végállomáson sokszorosítja, ha a megjelenés helyén a gép elé teszik. A journalistákat ez a most még csirájában levő találmány érzékenyen sérti. Már most is Baranya lapjai közül a tizedrészt (vagy 10.000-et) létében fenyegeti, mert chicagói és kamcsatkai előfizetőik csak ilyenén olcsóbb közlés föltétele mellett akarják továbbra megtartani.

III. csoport. Sajtó.

1. Önszabályzó billentyűs gömbforgó sokszorosító. Egy szedés után egy pillanat multán százezer példányt készít. A hozzá szükséges papír a Humbugh Mátyás tanár biochemiai laboratoriu-

tünk remekeit, hanem — minden esetre azok, kik erre képesek vagyunk — igyekezzünk is azokat megszerezni. Tartozunk ezzel nem csak művészeinknek, kik alkotásaikba lelkeket lehelik be, hanem a hazai művészetnek is, mely mai magas talapzatáról a társadalom tömeges pártolása nélkül a köznapiaság színvonalára fog süllyedni, ezt megakadályozni pedig mindannyiúnknak hazafiúi kötelességünk, mert művelt nemzet nemzeti művészet nélkül nem is képzelhető.

Feiler Mihály.

A tanúgy kiállításunkon.

(Folytatás.)

Azon teremben, hol a pécsi községi népiskolák képviselve vannak, az írásbeli dolgozatok sora után látni igen szép kivitelű háziipari cikkekét. a szigeti külvárosi V. leányosztály növendékeitől és a belvárosi népiskola VI-ik osztályu fiuktól készítve.

A leányok készítménye japáni sásból fonott fürdőcipők, kukoricza csomából kötött szék, nádfonás, szalmafonás lábtörlőnek használva és különféle csomózási munkák. A háziipar ezen készít ményeire Nick Józsa szig. külvárosi tanítónő kétségbevonhatlanul ügyes szakismerettel tanítá növendékeit, melyeket ha tovább gyakorolnak, nem csekély jövedelmet ígérő tisztességes kereset képességre tesznek szert, melyet csak őszinte hála követhet buzgó vezetőnőjük iránt, ki odaadó fáradsággal a köteles elemi tantárgyak tanításán kívül növendékeit a felsorolt iparágak készítésére és mint ilyen szép kereset forrás fölismerésére, tehát a tisztességes és mégis könnyebb megélhetés módjára előkészítette.

Nem kevesebb szakismeretet sőt mondhatjuk meglepő kivitelű csint találunk a fiuk háziiparán, mely áll egyszerű mázolókefékből, közönséges fényesítő- és az ugynevezett spritzmunkával díszes ruhakefékből; továbbá kosárfonás, szalmafonalu tekercs, mely kalap készítésre alkalmas, végül gyufatartók szalmával fonva, kirakva. Mindezen tárgyakat a belvárosi VI. osztályu fiuk készítették Mihálovics Antal belv. tanító ügyes és tapintatos vezetése mellett, hol a kitünő tanítási módszernek meglepő bizonyítékával találkozunk.

A háziiparnak e két buzgó művelője méltán megérdemli a hatóság elismerését és a szülők hála-láját, mert a növendékek kellemes szórakozást nyernek ezáltal, mely erkölcsi nevelészetű értéke mellett hasznos és jövedelmező tevékenységre is serkentő.

A polgári leányiskola kézimunka tárgyai e terem egész ablaksorát foglalják el. A munkák megkapó csinnal vannak készítve, látni több fényűzési cikket, valamint hasznos, egyszerűbb, de

a mindennapi szükségletnek inkább megfelelő dolgokat is. És ez helyesen van így, de meg kell vallanunk, hogy a túlnyomó en miniatúr készítmények helyett teljes nagyságu s használható tárgyakat jobban szeretünk volna látni, mert hisz alig kerül több fáradságba pl. nagyobb harisnya, ing vagy egyéb ruha készítése mint az efféle babaruha félké és végre is ha ily játékszerű ruhák kiállítására az a polg. iskolai növendék képes, úgy a sokkal több hatást keltő nagyobb ruha darab készítésére való utalás a növendék serénységére csak fokozódó hatással lehet.

Mindazonáltal Farkas Irma kézimunkatánító kiváló képességét igazolva látjuk a kiállított darabokon s a mennyiség meg nagy mértékben tanuskodik a kisasszony szorgalmáról. Kiválóbb készítmény több csomózott keretmunka, belépő gallérok. Egy nagy függöny, mely nagy szorgalommal Klausz Romana I éves polgarista által készült. Ehn testvérek IV. évesek ágyterítőt, Klingenger Irma IV. éves szmirna munkából pamlagot vánkost készített. Honig Eugenia III. éves teppichet, Strobl A. III. oszt. tüllangle kivarrással keresztelő vánkost. Csinos még Jilly Olga II. oszt. növendéké. A kevés fehér himzés közül különösen kiválik Zsolnay Stefánia 3-ad éves növendék izléses s gondos kézi munkája. Azonkívül kézi munkaterv 16 keretben, továbbá 10 keretben szabászati rajzminták.

A rajzokra, valamint az írásbeli magyar, német és francia dolgozatokra nézve igen örvedetes haladást tapasztalunk. Különösen a rajzok megragadják a szemlélt. Mindazonáltal ajánlatosabb volna tán több súlyt fektetni az ornamentikára, melyet haszonnal értékesíthetnének a kézimunkánál.

A terem nyugati oldalát disziti Ő Felsőgeik feldiszitett képei, alattuk pedig a belvárosi népiskola VI. osztályának szabadkézi és mértani rajzai. Ezen rajzok is szép készséget bizonyítanak s a rajztanár buzgóságát élénk színben tüntetik fel. Ugyancsak e sorban van a tantestületnek egy gyűjteménye 8 üvegfedelű dobozban, mely áll Baranyamegyében talált márványfajokból, ásvány és kőzet, tojás, selyem- és kendertermelés, csiga és kagyló, valamint maggyűjteményből, melyek igen előnyösen használtak fel az oktatás élénkítésére és könnyebb megértésre, felfogásra, mi által a természetben szemlélt tárgyak maradandó benyomást gyakorolnak a növendék lelkében. A terem közepén impozánsan emelkedik egy nagy üvegszekrény, mely telve van a tantestület által gyűjtött állatokkal és ásványokkal. Az állattömés különleges gyakorlatát látjuk itt, mely a sikernek ritka tökélyü kivitelével áll összhangban és ez egyedül Marschal Ferencz szig. külvárosi tanító érdeme, ki azt egész szenvedélylyel üzve, e téren speciális képzettségének magaslatán áll. Ezzel befejeztük a városi iskolákra vonatkozó szemlélnkről nyert tapasztalatainkat, mely általában igen

vászon illető részei csupaszul maradnak. — Kényelem kedvéért a mellékteremben művészi eszmék jutányos áron adatnak el. Ugyanott az Angyal Mihály egy régibb gépével olcsón megmérlegel-tetheti mindenki az ő festői talentumát.

V. csoport. Régiségek.

1. Egy régi épület kitünő épségü maradványai. Az ily épületeket őseink „templom“-nak hívták s az általuk u. n. i s t e n (lásd erről közelebbet Asinifer Tamás „Kivonatos műtörténelmé“-ben az 564-ik kötet 3428-ik lapján) tiszteletére emelték.

2. Ősi ruhaneműk és ékszerek. A laikus számára, ki az ősidők viszonyaival nem foglalkozik tüzetesen, az ujság érdekével fognak birni. Pl. az a púp, melyet a nők a medenczecsont vidékén, annak hátsó részén viseltek, vagy az a srófoló gép, melylyel formáikat másítani és betegíteni igyekeztek. Az ékszerek is elég furcsák és kezdetlegesek. Egyszerűen csiszolt kövek ezek; a villamosságot és a vegytant még e célra, úgy látszik nem használták. Hagyomány szerint a nők még arcukra is holmi ásvány-anyagokat mázoltak, de erről biztos tudomásunk nincs.

3. Nyomatványok. A kezdetlegesség netovábbjai. Azoknak, a kik ókori nyelvészettel foglalkoznak s a német nyelvet ismerik, a „Fünfkirchner Zeitung“ 1888-iki folyamát ajánljuk, hol még az akkor u. n. sajtóhibák is megtalálhatók.

A bai Lajos.

megnyerő a kivitelben s gazdag forrását láttuk az ismeretszerzésnek. Okuljon a vidék és annak szakférjai. Ajáljuk e tanulságos terem megszemlélését, kövessék az ott érvényesített szép eredményt saját tűzhelyüknél. Vonják le ebből a tanulságot, miképen kell áldozathozatallal a népnevelés országos sz. ügyét előmozdítani s viszont miként kell a tanítónak a hatóság áldozatkész törekvését istápolni sziv- és lélekkel odaadó buzgó működéssel, úgy akkor a jobb sorsra érdemes tanítói kar kivívja az erkölcsi elismerés mellett az anyagi előnyöket is, melylyel boldogabb és nyugodtabb megélhetést alapíthatnak maguknak.

A Zsolnay-féle gyár.

Lapunk mult számában főlemlítvén a Zsolnay-féle gyár kiállítványát, megígértük, hogy legközelebb részletesen ismertetjük a gyártelepét.

Ime a gyár leírása

Zsolnay Vilmos majolika-, porcellán- és tűzálló-agyag-cikkeinek hírneves gyára eredetileg 1855-ben egyszerű téglavető telep volt, melyen egy-két év után kályhákat, házdiszítési cikkekét, kőgyurmákat és agyagcsöveket kezdtek készíteni. Erre kísérletet tett Zsolnay közönséges használati edényekkel; és sikerrel. Innen kezdődik az edények gyártása, melyek közt a magyar stílbéli ékítményekkel ellátott különféle kancsók a főbb szerepet játszották. Ezután felöleltetett a majolika és egyszerű porcellán-cikkek gyártása. Így fejlődött, emelkedett e gyár, folyton újabb és újabb cikkek gyártását véve fel, mi közben azonban a régebbi közönséges agyagipari cikkek gyártásának tökéletesítésére is kiváló gond fordított.

Az 1873-ik év nevezetes forduló pontot képez e gyár történetében. Ugyanis a gyár tulajdonosának, Zsolnay Vilmosnak folytonos kísérletezés és kutatás után egy sajátos, elefántcsont színű porcellánt sikerült előállítani, mely a kereskedésben a Zsolnay-féle ivoir porcellán elnevezés alatt ismeretes. E porcellán, melynek imént említett sajátossága részint az agyag, részint pedig a máz vegyi összetételében rejlik, a gyárnak kiváló speciálitása, s ezt még egy porcellángyárnak sem sikerült utánozni.

Ezen alapanyagra most keleti perzsa és indiai stílusban tartott diszítések alkalmaztattak a leggondosabb technikai kivittel. S mind ezzel egyuttal ritka tökélyre emeltetett e gyárban a tüzi zománcolás (email au grand feu).

A legutóbbi párizsi vilákiállításra küldött Zsolnay-féle edények átalános föltünést s osztatlan tetszést nyertek. A gyárnak hírneve ez alkalommal lett megalapítva. A kiállítás után mindenfelől sűrűn érkeztek megrendelések, melyeknek csak úgy lehetett megfelelni, hogy a gyár tetemesen kibővítettetett. S a megrendelések azóta folyton szaporodnak. Zsolnay gyártmányainak kelendőségét leginkább az biztosít, hogy Zsolnay folyton újabb meg újabb speciálitásu gyártmányokkal jelenik meg a piacokon.

Zsolnay nemcsak Ausztriában és Magyarországon, hanem általában a külföldön is az első keramikusok közé tartozik s hazánk méltán büszke lehet ezen ipartelepére.

A Zsolnay-féle díszművek úgy a színek elevevénye és finomsága, valamint a rajz és idom correctnessége és stílszerűsége tekintetében a legjobb e nembeli angol termékek mellett is fényesen állják meg a versenyt.

Az anyag kedves meleg színe az oiron-fajánzsra emlékeztet. A máz alatt levő páte-email színek annyira összhangzó az alappal, hogy e nemből mi kivánni valót sem hagy fenn.

A gyárban előállítani szokott magyar genretű korszók, kancsók stb. igen sikerültek s nagy önállóságra mutatnak. Zsolnay tavaly óta sajátos sárga színű relifes s bizarr aranydíszítéssel ellátott magyar korszókat készít, melyek kizárólag Amerikába küldetnek, hol igen kedveltek. Tavaly óta mintegy 2000 drb. ilyen korszó exportáltott Amerikába. Darabja átlag 7 frtba kerül.

Zsolnay díszműgyártmányain az izlés irányát illetőleg kétségtelenül látszik azon nemes hatás, melyet Owen Jones, Readgrave, Racinet s különösen Audsley pompás publicatióinak alapos ismerete és azok orientalizáló befolyása keltett. Ezen irány helyes alkalmazása mint igazi típusú a sikdiszítványoknak, gazdagon gyümölcsözött i eredményeiben.

Zsolnay gyárában átlag 460 munkás v alkalmazva. Ezek közül fiu tanoncok részir festészetnél s részint a mintázásnál. E tanonc hetenkint 2—5 frtot keresnek. Zománczító

sel, mázfelrakással 120 női munkás foglalkozik, kiknek heti keresete a munkásnő ügyessége és szorgalmához képest 3—8 frt. A porcellánfestők száma 150 volt, kiknek heti keresete szintén a munkás szorgalma és ügyességéhez képest 8—20 frtig hullámzik. Egyes művészi képzettségű festők hetenként 25—40 frtot is keresnek. A korongolással 60, az égetésnél s egyéb közönséges munkánál 100 munkás van alkalmazva. A napszámokat kivéve, minden munkás darab számra fizetetik.

Zsolnay gyárában van egy 60 és egy 15 lóerejű gőzgép. Az agyag előkészítésére 35 különféle gép u. m. őrlők, törők, zuzók, gyuró, keverő stb. használtatik. Az agyag iszapolására és szűrésére a legújabb rendszerű készülékek állítottak fel tavaly.

A porcellán 4 nagy körkemenczében, a terracotta és majolika 4 ives kemenczében égettetik. Ezen kívül 15 fiókos kemenczében a finomabb majolika és aranyozott diszművek égettetnek.

Ez égetésre használt legmagasabb hőfok 1700—1800 Cels.

A tüzelés kőszénnel történik, kivéve a finomabb majolikát, melynél fa használtatik tüzelő szerül.

Zsolnay gyárában a majolika és porcellán cikkek kivül előállítatik még: különféle technikai czélokra szolgáló tűzálló anyag, minden alakú és formájú tűzálló téglák, göregek, csövek, műépítészeti terracotta cikkek, közönséges használati edények (ólmagból nélkül,) gyógyszertári és vegyszertári edények stb.

A gyárban tavaly készített nagyobb szerű gyártmányok közül kiemelendők a budapesti műegyetemi épület részére mintegy 35000 frt értékig megrendelt különféle terracotta és majolika művek, u. m. párkányzatok, domborművű diszítések, domborművű mellképek stb.

A Zsolnay gyárában előállítatni szokott minden gyártmányfajból egy-egy mintadarab van a gyár muzeumában elhelyezve. E muzeumban a gyárnak keletkezésétől kezdve minden gyártmány fajából lévén egy darab elhelyezve, a gyár mikénti fejlődéséről érdekes képet nyújt.

Az export-gyártmányok értékesítését Wahlis bécsi porcellán-kereskedő eszközli. Zsolnay e gyártmányokat kizárólag Wahlisnak szállítja, ki aztán azokat a világ minden részébe küldi.

A Zsolnay-féle porcellán diszművek kiváló kelendőségi piacai Angliában, Franciaországban, ujabban (némileg) Németországban, de különösen Amerikában vannak. Fellendülését e gyár leginkább az egyre élénkülő amerikai keresletnek köszönheti.

Közönségesebb áruk rendszerint az aldunai országokba s 1882 óta Ausztráliába is exportáltak.

Zsolnay gyárából évenként 10,000 láda különféle gyártmány expedáltak.

Baromfi- és eb-kiállítás.

Nádossy Kálmán, kiállításunk végrehajtó bizottságának fáradhatatlan buzgalma elnöke, tegnap, azaz szerdán délelőtt 9 óra után nyitotta meg a kiállítás területén a baromfi- és eb-kiállítást, melynek egyik része, a baromfi-kiállítás határozottan sikerült, sőt mondhatni várakozáson felüli. Az eb-kiállítás azonban igen gyenge; még a legközönségesebb fajok sincsenek képviselve, mindössze 4—5 fajt állítottak ki; de még mindig nagyobb mint a székesfehérvári, melyen nem 4—5 fajból álló 15—20 darab mint nálunk, hanem épenséggel 2 darab állított ki.

Nádossy megnyitó beszédében előre bocsátva, hogy a kiállításra beérkezett állatok száma, noha csekély, mindazonáltal nemzetgazdasági fontossággal bír, mert tudvalevőleg a baromfi és a baromfitojás a napifogyasztás egyik legkeresettebb cikkét képezi; örömmel üdvözli a kiállítókat és érdeklődőket s ajánlja egyuttal a nagyközönség figyelmébe az időleges kiállítást, mely a kiállítókat az ives beleegyezésével az előre megállapított három napon túl is nyitva leend.

Valóban meglepő, hogy Pécsen, egy provinciális városban olyan gazdag baromfi-kollekciót lehet összeállítani, mint a mi kiállításunkon látható. Csak ott lehet ilyen szép és ritka fajú példányokból álló gyűjteményt összeállítani, a hol van kiváló kedvelői vannak a házi szárnyasoknak, mint például nálunk: Otocska né Főster elka Nádossy Jeszenszky Mari, Haberényi

Anna, Jilly Alajosné, Nagy Etelka urhölgyek, Schirmer, Zelms György, Bäumlér György, Edenhoffer Mihály, Holthusen és ifj. Piribauer, stb.

Jilly Alajosné 3 drb. pekingi ruczát állított ki. Otocska Gézané Gyula-pusztáról hamburgi ezüsfényű, fehér és fogolyszínű olasz kakasokat és tyúkokat; továbbá a következő fajokból: chamois paduai, sivo chabo, sárga és fehér cochinchina, plymothrocks. Állított ki végül gyönyörű emdeni, toulousi és pomeraniai ludakat és aylsburi ruczákat.

Edenhoffer Mihály pécsi molnár is igen szép baromfi-gyűjteményt állított ki. Az érdekes gyűjteményben van: plymothrocks-tyúk és gyönyörű pekingi és aylsburi rucza. A galambjai közt leggazdagabban vannak képviselve a posta-galambok; van hamvas, foltos és fekete postagalambja. Igen szépek a schapodlik, dobosok, fecskegalambjai is.

Nádossy Jeszenszky Mari 1 pár fekete olasz tyúkot állított ki.

Haberényi Anna 1 pár hollandi és 2 pár brámatyúkot állított ki; utóbbiak rendkívül kifejlett és szép példányok.

Helden Hugó Uglesről svéd ludakat, Holthusen Nagy-Kozársói pomeraniai ludakat küldött be.

Zelms György baromfi nagyszerűek. A legritkább s legszebb baromfi-fajokkal találkozhatunk itt. Eovloudi és pomeraniai ludjai, roueni sötét és pekingiai fehér ruczái bámulat tárgyát képezik. A tyúkfélékből van: cochinchina, arany-és ezüst paduan, houdán, fehér angol törpe, fekete hollandi, kopasznyaku erdélyi, fekete langham, világos és sötét brahma-puira, wiandotte-tyúk. Igen szép pávákat is állítottak ki. Ezeket megvette Brázay Kálmán pellérdi földbirtokos. Egy pár cochinchinait megvett Tauszig Zsigmond bornagykereskedő. Egy külön nagy ketrecben mintegy 30 drb. különböző idei költésű csirkét állított ki. Ennek is sok szemlélője van.

Beimler galambjai képezik a galambkiállítás zömét s egyuttal legérdekesebb részét; kár, hogy német elnevezésekkel látta el katroczait. Vannak ott: fehér és barna bögyösök, florencziek, francia carrierék, nürnbergiek, szarka-galambok, fecske-galambok, indiaiak, szerecsen-fejűek, kontyos és bóbítások, jegér-galambokat, schapodlikot, schweitz seregély-mellüeket, fehér chinaiakat stb.

Igen szép példányokat állított ki ifj. Piribauer. Különösen szépek a bögyös és fehér magyar galambjai. Említésre méltók a fekete pajzsos sirályka-galambjai, kék, sárga és vörös bukó galambjai, fehér és kék indiai galambjai.

Az ebkiállításra térve át, csak a neveket említjük föl. Jankovich László gróf egy gyönyörű „Spitz“-et állított ki. Neve: „Tübsincs.“ Otocska Gyula gyula-pusztai bérlő egy katroczba 2 angol pointer „Lord“ és „Miczi“ néven, egy másik katroczba egy kölykes szukát állított ki, mely szintén angol telivér. Szép ebeket állított ki Grész Nándor siklósi bérlő. Különösen szép „Caesar“ nevű egérszörű angol dög-gya, „Bodri“ tisztafajú komondorsa és „Káro“ zsemlye-színű disz-agara. Jilly Alajos és Kopetzky angol pointereket állítottak ki. Holthusen neufundlandi szukát állított ki 4 kölyökkel; Tauszig Zsigmond egy 4 éves angol és német keresztezésű vizslát; neve „Fell.“

A bíráló-bizottság ma d. e. kezdi meg működését.

NAPI HIREK.

— Az idegen forgalom még mindig tart a kiállításon, sőt Szt. István napja óta folyton növekvőben van, úgy, hogy a kiállítás területén városiakat alig, csak vidékieket s idegen városbelieket látni. A jó vidék! Belőle még nem fogyott ki a minden iránt való igazi érdeklődés, az nem affektálja a mindentudást, a semmivel törődést, a szellemi fölényt; a jó vidék elhozza az ő becsületes pénzt, elhozza a tudni és tanulni vágyást s a mit megnéz, azt megnézi jól, alaposan, kérdez, tudakozódik és — vesz. Ott látni a Dunántúl vármegyének papságát, mely leginkább keresi föl a pécsi kiállítást s bizonyára tapasztalatokkal gazdagon tér vissza községébe, hogy a látottakkal az otthonmaradottaknak tudáskörét kitágítsa. A vidéki gazdaközönség sem maradt el. Azok különös érdeklődéssel jöttek a kiállításra. Nemrég a lefolyt marhakiállítás, most meg a baromfi-kiállítás érdeklíti őket. Van is elég közönsége a tyúk-, liba- és rézketreczek előtt hosszan nyuló utcánál, s a ketreczek előtt leginkább a vidék gazdaasszonyait láthatni, kik irigy szemekkel bámulják a gyönyörű

faju, hatalmas tyúkokat, ludakat meg récéket. Jó példa ez nekik arra, hogy ha jó szárnyas pecsenyét akarnak a vendégasztalra adni, mitől a gazdasszonyok a legszivesebben vett dicséretet kapják, akkor a baromfitenyésztéssel egy lépéssel előbbre kell menniök.

— A horvát bán egy táviratáról sokat beszélnek most városunkban. Tudvalevő dolog, hogy a bán középiskolai tanulmányait Pécsen végezte. Iskolatársai, kik a VIII. osztályt 1868-ban végezték, kedden és szerdán tartották 20 éves összejövetelüket, 48 közül 14-en; a távollévők közt volt Khuen-Héderváry Károly gróf horvát bán is, ki azonban iskolatársairól a következő, Pleininger Ferencz ügyvédhez intézett táviratban emlékezett meg: „Nagyon sajnálom, hogy a mai napot nem tölthetem Pécsen. Legyen szives egybegyűlt kedves volt iskolatársaimnak legszivesebben üdvkövetéseim átadni, biztosítva őket arról, hogy sokszor és édesen emlékszem vissza az együtt töltött szép időkre. Gróf Khuen-Héderváry.“ A baráti figyelem e gyöngéd jele jellemző a bán lelkületére.

— Cséplési próba. A m. kir. államvasutak gépgyára által készített 8 lóerejű gőzcséplőkészlettel f. hó 24, 25 és 26-án mindenkor d. e. 9 órakor a pécsi sertéshizlalda telepén nyilvános cséplési próba tartatik, melyre a t. közönség tisztelettel meghívatik. Pécs, 1888. aug. 21-én. A kiállítási bizottság.

— A pécsvárad-somlyóvásárhelyi közalapítványi uradalom kiállítási tárgyai, melyek a szinkör előcsarnokában helyezvük el s minden hozzáértőnek intenzív érdeklődését fölhívni alkalmasak, bizonyára magokra fogják vonni az illetékes jurynak nemcsak a figyelmét, de kitüntető elismerését is. Erdészeti termékek, iparfák, modellek, eszközök és egy erdészeti szak-könyvtár: valamennyi válogatott érdekű és értékű tárgy. Az uradalomnak leginkább érdemleges hatásköre azonban olyan, hogy expozíció tárgyát természeténél fogva nem képezheti. Így nagy érdeme van neki a nemzetgazdasági szempontból s főleg a magyar gazdaság szempontjából óriási fontosságú befásítás dolgában. A várkonyi, ráczmeckei, lakócsai stb. ültetvények állandó érdemét képezik I hrig kerületi erdőmesternek, ki az erdészeti geodásiahoz tartozó eszközeit is kiállította. Az aktív keresztültvitelben ép oly dicsőre méltó szerepet jutott, mint a kezdeményezésben T o s t osztálytanácsos kir. praefektusnak. Jó lesz a nagyközönségnek is, nemcsak a szakértőknek, tanulmány tárgyává tenni az uradalom kiállítását, mely rendszeressége és könnyen áttekinthetősége folytán erre kiválólag alkalmas.

— Érdekes hangverseny. Ma, aug. 23-án esti 8 órakor érdekes hangverseny szolgálhat kellemes szórakozásul a kiállításra hozzánk rándult műértő közönségnek, melyet a budapesti zeneakadémia végzett növendéke, Blätterbauer Rózsa k. a. rendez Szegffy Gusztáv és Schmidt Antal urak szives közreműködésével. A program igen érdekesnek és művelőzetet nyújtónak ígérkezik, s áll a következő pontokból: I. Nocturne, Chopin. II. Impromptu, Schubert; zongorán előadja Blätterbauer Rózsa k. a. III. Tavasz dal, Becker; énekli Szegffy Gusztáv. IV. Sicilienne, Raff; zongorán előadja Blätterbauer Rózsa k. a. V. Magyar dalok, énekli Schmidt Antal. VI. Rhapsodia XIII., Liszt F.; zongorán előadja Blätterbauer Rózsa k. a. VII. Isten veled szép hazám, Abtól; énekli Szegffy Gusztáv. VIII. Rhapsodia XII., Liszt F.; zongorán előadja Blätterbauer Rózsa k. a. A fiatal művésznő már Budapesten többszöri fellépésekor szép sikert aratott, miért is a hangverseny kedvező fogadtatása elé annál biztosabban nézhetünk. Jegyek előre válthatók: Valentin Károly fia és Engel Lajos urak könyvkereskedéseiben.

— Pozsonyi dióskifli. Ilyen is van kiállításunkon. S c h w a p p a c h Ágoston jónévű pozsonyi kalács és mandoletti-sütő állította ki, kinek izletes készítményei a mezőgazdasági csarnokban vannak elhelyezve, ezenkívül Strausz Bélánál a cukorka-pavillonban, ki a kiállítási területen az elárúsítással megbízott.

— Slavon vendégek kiállításunkon. Az eszéki kereskedelmi és iparkamara, valamint a slavonszági gazdasági egyesület a pécsi általános kiállításra tömeges kirándulást rendez e hó 26-án. Mint a felhívásból értesülünk, részt vehetnek ezen kirándulásban nemcsak is, kik szintén részesülnek a jelentékeny árkedvezményben. A

kiállítás végrehajtó bizottsága szlavon testvéreinket szívélyesen szándékoznak fogadni, hogy ezáltal szilárdulást nyerjen az a kapocs, mely Pécs városát Eszékhez és annak lakóihoz köti.

— **A mai orgonahangverseny műsora.** Jaksch Ede orgonaművész ma délelőtt 11-től 12-ig az Angster-féle orgonán a tornacsarnokban a következő darabokat adja elő: Ábránd „Föltámadt Krisztus“ karének fölött, Brosigtól; dr. Volkmar Fis-mol sonatája; Ábránd „Ad nos ad salutarem undam“ karének fölött, Lisztől. Jakschnak művészi játékára föl hívjük nemcsak a műértő, de a laikus közönség figyelmét is; mert a ki a szívhöz szóló, megható orgonajátékot óhajtja élvezni, az Jaksch játékában találja meg annak magas fokát.

— **Trefort Ágoston,** vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap délután 1 óra és 50 perckor meghalt. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a kiállítás megnyitása előtt, midőn Ischlbe utazott, levelet intézett Pécsre a kiállítási bizottsághoz, melyben sajnálatának adott kifejezést a fölött, hogy betegsége miatt nem jelenhet meg a kiállítás megnyitásán, igéri azonban, hogy a mihelyt a fürdőről visszatér, lelátogat hozzánk. Halála általános részvétet keltett.

Hirdetések:

Kitünő minőségű

francia baraczk

és

torzsátlan körte

naponkint frissen a fáról szedve

a **Nepomuk-utca 10. sz. a.**

levő kertben (a posta mellett) jutányos áron kapható.

Nagyobb megrendelések a szállítást megelőzőleg legalább egy nappal korábban alulírott nál ugyanott teljesítendők.

Id. Waisz Antal.

A tisztelt hölgyközönség becses figyelmébe!

Nem hízkeléssel párosult önért az, midőn, eddigi vevőim tekintélyes számára hivalkozva, női kalapüzletem ajánlását mellőzhetők vélem és inkább azon ígéretnek adok kifejezést, hogy a pécsi s a környékbeli hölgyközönség bizalmát kiérdemelni finom és izléses szolgálat által továbbra is törekeint fogok.

A kiállításon a lehető legzesebb kivitelű saját készítményű, minden idénynek megfelelő kalapok fényes bizonyítékot nyújthatnak arra nézve, hogy bármely fővárosi divatárussal a versenyt megállom s főzélom e sorokkal azokra a kiállítást látogató hölgyközönség becses figyelmét felhívni.

Kiváló tisztelettel

Kohn Katicza

Széchenyi-tér 8. sz.

A nemzeti kávéházzal szemben.

„Szalády-kávé“

a birodalom legjobb mellékkávéja.

„Hungária-kávé“

tisztán használva pótolja a drága ázsiai kávét s a mellett mint jóhatású háziszser gyomor- és bélhurut, rossz emésztés s több bajok ellen biztos segélyt nyújt.

A kiállításon (nyári szinkör) megtekinthető.

Pécssett kapható minden előkelő fűszerkereskedésben.

Kiállítási emlékek

és

mindennemű ékszerek

a legnagyobb választékban és legizlésebb kivitelben jutányos áron kaphatók

SCHÖNWALD IMRE

órás és ékszerésznel.

Kiállított tárgyai láthatók a tornacsarnokban.

Főüzlet: Király-utca, „Hattyu“-épület.

Műhely: Király-utca 38-ik szám.

NEMZETI SÖRÖDE.

Széchenyi-tér,

a Ribay-kávéház alatt.

Elsőrangú étterem.

➔ Jó borok. ➔

== Naponta friss csapolás. ==

Minden vasárnap

czigányzene.

Zelesny Károly

udvari fényképész

Pécssett, Loewy-féle palota, az Irgalmasok temploma átellenében.

Mindennemű felvételek a legfinomabb kivitelben.

➔ Kaphatók a pécsi székesegyház freskóinak fényképei. ➔

14 carton 12 frt.

Scholtz A. és Fia
SÖRCSARNOKA

ÉS

ÉTTERME

a kiállítás területén, a gyermek-kert helyiségében.

Mindennap délben és este czigányzene.

Kedden és szombaton este a

KATONA-ZENEKAR

hangversenyez.

Éppen most jelent meg a

„**KIÁLLITÁSI KALAUZ**“.

➔ **UTMUTATÓ** ➔

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLITÁSRA

== Gazdag tartalommal. ==

Ára 60 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben és a dohánytőzsdén.

Folyó évi augusztus hó 12-ikétől, azaz vasárnaptól

naponta látható

d. e. 9 órától 12-ig, d. u. 2 órától 6-ig

az **Oertzen-féle ház mária-utcai emeletén**

VÁRADY FERENCZ

ornythologiai

magán-gyűjteménye:

elő hazai és exotikus madarak és honosított majmok, stb.

Belépti díj: I. hely 30 kr. — II. hely 20 kr.

Gyermekek a felét fizetik.

➔ **A tiszta jövedelem a városi szegényház javára fordítottatik.** ➔

Bemenet a régi színház főbejáratánál.